

2. Діденко О.А. Розвиток кластерних систем як засіб зростання конкурентоспроможності національної економіки / О.А. Діденко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2009. - №1. – С. 37-42.

3. Саблук П.Т. Кластеризація як механізм підвищення конкурентоспроможності та соціальної спрямованості аграрної економіки / П. Т. Саблук, М. Ф. Кропивко // Економіка АПК. - 2010. - № 1. - С. 3-12

4. Богомолова К.С. Роль кластерів у підвищенні конкурентоспроможності аграрного сектора / К.С. Богомолова // Вісник ХНТУСГ. Серія : «Економічні науки». – Вип. 150. – 2014. – С. 91-100.

Сагачко Ю.М. к.е.н., Харківський національний технічний університет сільського господарства ім. Петра Василенка

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННОГО ПОХОДЖЕННЯ: ВИМОГИ СУЧАСНОСТІ

У 90-х роках минулого століття численні проблеми з безпечністю харчових продуктів стали причиною зневіри споживачів у безпечності продукції сільського господарства. Тому постало питання повернути втрачену довіру замовників до якісних і, найголовніше, безпечних харчових продуктів. Усі учасники ланцюга: від фермера — виробника кормів, перевізника, виробника харчових продуктів і до торгівельної мережі — розуміють, що на сьогодні умовою їх існування є саме якість продукції.

Науковим дослідження управління якістю сільськогосподарської продукції займалися такі вчені, як А. Глічев, П. Калита, В.Г. Андрійчук, О. Андрійко, В. Курило, М.В. Шульга, О. Піддубний, Ю. Битяк, В. Богуцький та інші.

Визначення поняття якості носить доволі неоднозначний характер так, Ф. Кросбі трактує якість як відповідність вимогам, У. Демінг рахує, що управління якістю не означає її підвищення, а отримання такого рівня якості, на який розраховує ринок, А. Фегенбаум називає якість сукупністю властивостей, завдяки яким якість відповідає очікуванням споживача [1].

Сучасні умови, які склалися в нашій країні, вимагають швидкої переоцінки каналів збуту, переорієнтації на нові ринки, пошуку стратегій залучення нових споживачів. Можливість виходу на європейський ринок експорту продукції сільського господарства підштовхує сільгоспвиробників знаходити шляхи дотримання вимог, які ставляться Європейським Союзом до такої продукції, її кількості, асортименту та якості. У контексті євроінтеграції українським сільгоспвиробникам важливо відповідати не лише вимогам ЄС щодо безпечності харчової продукції, а й застосовувати знання з управління якістю. Це дозволить виправити прогалини в окремих фазах розвитку вітчизняних підприємств і, відповідно, компетентності персоналу, що сприятиме процесу інтеграції українських аграріїв у європейську спільноту, розвиваючи культуру виробництва та застосовуючи найкращі практики управління якістю. Так, в Німеччині в 2002 році було запроваджено International Food Standart (міжнародний стандарт на харчові продукти, IFS). Крім IFS найвідомішими стандартами в галузі харчових продуктів є BRC Food, BRC IoP, Datch HACCP, GLOBALGAP, ISO 9001, ISO 14001, ISO 22000, ISO 22002-1(2,3) та FSSC. Ці стандарти відрізняються один від одного орієнтацією вимог (стандарт на систему чи продукт); глибиною застосування (горизонтальний або вертикальний стандарт); широтою застосування (регіональний, національний, міжнародний) [2]. Тобто це свідчить до появи нових вимог до продукції сільського господарства, а отже і до систем управління якістю всіх учасників харчового ланцюга.

Підвищення якості продукції вимагає додаткових затрат не тільки інтелектуальної праці, але, як правило, й матеріально-грошових вкладень. Як свідчить світова практика і, насамперед, досвід високорозвинутих країн Заходу, в усіх галузях народного господарства сформувалася стійка тенденція до зростання витрат на поліпшення якості продукції, що досягається, наприклад, застосуванням ефективних систем матеріального стимулювання за підвищення якості продукції [3]. Та поліпшення якості неможливе без оновлення матеріально-технічної бази підприємств, що становить чи не найбільшої частину інвестиційних затрат. Аналізуючи ситуацію сьогодення,

на жаль, зазначимо, що на відміну від європейських виробників, які за основну мету сьогодні ставлять забезпечення якості виробленої сільськогосподарської продукції за рахунок екологізації виробничих процесів, українські виробники прагнуть швидкого отримання доходів, навіть ціною погіршення стану довкілля.

Широкий спектр чинників, які неоднаковою мірою, на різних рівнях із різних сторін у сукупності формують передумови, що уможливають випуск неякісної, небезпечної та фальсифікованої продукції, закономірно підводять до важливості ролі системи органів державного управління у сфері якості та безпеки сільськогосподарської продукції. Ці органи вирізняються з-поміж інших управлінських інстанцій не лише тому, що їх діяльність пов'язана з практичною реалізацією завдань, функцій і владних повноважень щодо гарантування безпеки населення, а й за характером предмета управління.

Вихідними положеннями для формування повноважень органів державного управління у сфері якості та безпеки сільськогосподарської продукції є норми Закону України «Про безпечність та якість харчових продуктів» щодо державного забезпечення безпечності та якості харчових продуктів. Ефективне здійснення управлінської діяльності у галузі якості та безпеки сільськогосподарської продукції забезпечується впливом суб'єктів управління за допомогою законів і нормативних документів, а також системи державного нагляду.

Міністерство економічного розвитку і торгівлі України планує до 2020 року створити адаптовану до вимог Світової організації та Євросоюзу систему технічного регулювання, що дозволить українським виробникам безперешкодно виходити на іноземні ринки.

Так, Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» ухвалений Верховною Радою 18 травня минулого року. Окремі положення вступили в дію 5 липня 2017 року [4]. В цілому ж Закон набрав чинності 4 квітня 2018 року, є неабияким кроком у реформуванні системи державного контролю безпечності харчових продуктів, її наближенні до

європейських принципів здійснення контролю, що є надзвичайно важливим у контексті виконання зобов'язань в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Закон визначає правові та організаційні засади державного контролю, що здійснюється з метою перевірки дотримання операторами ринку законодавства про харчові продукти, корми, здоров'я та благополуччя тварин, а також законодавства про побічні продукти тваринного походження під час ввезення (пересилання) таких побічних продуктів на митну територію України.

Отже, якість продукції визначається ефективністю системи управління. В Україні це можливо здійснити шляхом законодавчої та нормативної підтримки держави. Але разом з тим потрібно змінити менталітет громадян через роз'яснювальні роботи. Впровадження ефективних систем якості вимагає високого професіоналізму, вміння пристосовуватись до нових методів і способів управління якістю з боку керівників усіх рівнів.

Список використаних джерел.

1. Мороз О. В. Організаційно-економічні фактори управління якістю на підприємствах : монографія. / О. В. Мороз, Л. М. Ткачук. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2005. – 137 с

2. Євроінтеграція вимагає від українських виробників управляти якістю та безпечності харчової продукції: (матеріали від 10.07.2014 офіційного сайту "Agrotimes") [Електронний ресурс]. - режим доступу: <http://www.agrotimes.net/journals>.

3. Кушнір, С. О. Стан та перспективи інвестування в підвищення якості сільськогосподарської продукції [Текст] / С. О. Кушнір // Український журнал прикладної економіки. – 2016. – Том 1. – № 5. – С. 48-59. – ISSN 2415-8453.

4. Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» від 18.05.2017 № 2042-VIII. - [Електронний ресурс]. - режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2042-19>.

Ряснянська А.М., к.е.н.